

6. szám.
R KÖZL
NÉPKÖZTÁRSASÁG HIVATALI

36 ★ 1954 január 28.

Minisztertanácsi határozatok
A Magyar Népközlársaság Minisztertanácsának
1.006/1954. (I. 28.) számú határozata
Oroszlány, Kazincbarcika, Tata és Keszthely
község várossá alakításáról.

1. A Minisztertanács az 1950. évi I. törvény 6. §-ában foglalt felhatalmazás alapján Oroszlány, Kazincbarcika, Tata és Keszthely községet 1954 február hó 1-ével járási tanáccsal egy tekintet alá eső várossá alakítja át.
2. Egyidejűleg Berente és Kazincbarcika községet egyesíteni kell.

Nagy Imre s. k., a Minisztertanács elnöke
A Magyar Népközlársaság Minisztertanácsának
1.007/1954. (I. 28.) számú határozata

OROSZLÁNY 70 ÉVES – KÜLÖNSZÁM – 2024. FEBRUÁR 1.

2840

ÖNNEK CÍMEZVE

ÖNNEK CÍMEZVE

Nem kincs után sóvárgok én,
Bányász kislányt óhajtok én.
Bányász kislányt óhajt szívem,
Ki szívében bányász legyen.

És hogyha majd a föld ölében
végóránkat éljük,
Isten kezében életünk,
Ő megsegít reméljük!

Te kisleány ne bánkódjál
Bányásként halni szép halál!
Egekbe szállani fel, fel!
Szerencse fel! Szerencse fel!
Szerencse fel!

Kedves Oroszlányiak!

Azért kezdtem a Bányász himnusz sorával a visszaemlékezést, mert generációkon keresztül, elődeink, szüleink, nagyszüleink, dédszüleink jószerecsével köszöntek egymásnak. „Jószerecsével” köszöntek egymásnak, amikor munkába indultak reggel és amikor onnan egy kemény műszak után hazatértek. Jószerecsével köszöntek, amikor leszálltak a bányába, és amikor a műszak után épen hazaérkeztek. Jószerecsével köszöntünk mi gyerekek az iskolában és jószerecsével köszönünk ma is, tiszteletünk kifejezéséért.

70 évről beszélünk. Ennyi idő nem-hogy egy város, de egy család életében is hosszú idő.

Vannak köreinkben számosan, akik itt születtek, a várossal együtt ünneplik a 70. születésnapjukat. Nagy öröm az asztalfőn ülni ilyenkor, fogadni a köszöntéseket, emlékezni a múltra, az örömekre, nehézségekre, s büszkének lenni arra, amit elértünk. Végignézni az unokákon, s bizakodni a jövőben! Ezt teszi most Oroszlány város közössége is.

A kamasz városból felnőtt lett, aki megerősödött testben és lélekben, s bölcsen cselekszik, amikor a jövőjéről van szó.

Ezt bizonyítják lakóépületeink, a jogos igényeket kiszolgáló közösségi létesítmények. A bányák bezárása után életre hívott és folyamatosan bővülő ipari park. A város fizikai megjelenése jelenti a testet: utakat, parkokat, épületeket, látnivalókat és természeti adottságok sokaságát. Ám Oroszlánnak lelke is van. A várost a benne lakók töltik meg élettel. Oroszlány lelke mi vagyunk, mi mindannyian. A parkjainkban játszó gyerekek, a reggelente munkába siető szülők, a ráérősen kezén fogva sétálgató nyugdíjasok. Ők a városi lélek alkotóelemei, sejtjei.

Éppen ezért most nem a száraz tényekkel szeretnék foglalkozni. Nem fogom sorolni a várostörténelmi mérföldköveket, a lakosságszámot vagy éppen a szá-

lagátvágások számát. Azt a mai napon megjelent 2840 ünnepi számában elolvashatják, és az időkapszulában az utókor számára is elhelyeztük.

Én most azzal az üzenettel szeretném megnyitni az emlékezés hónapjait, sőt egész évét, hogy felelevenítem az elmúlt 70 évet az emberen, egy oroszlányi család történetén keresztül.

A család pedig nem más, mint a saját családom, a Lazók család. Persze lehetne az 1950-es években és azt követően generációkon keresztül a bányához kötődő sok száz, sok ezer család bármelyike is. Az én családom történetén keresztül ugyanis egész Oroszlány közösségének története kel életre.

Lazók János 1942-ben érkezett vissza Magyarországra családjával Huszti Piroskával és 8 gyermekével Franciaországból La Grand-Combe településről, 1942 április 30-án honosítják vissza őket magyar állampolgárrá. Oroszlányba érkezett, mert itt ígértek neki munkát az újonnan nyíló bányában. Azért jött, mert vonzotta a feltörekvő ipar, hitt a tehetségében, a tudásában és abban, hogy itt meg tud élni. A bányában dolgozott élete végéig. Elismerték társai, egyre inkább beilleszkedett egy közösségbe, sőt nagyanyámmal együtt alakították is a közösséget. Tizenegy gyermekük közül heten maradtak a városban. Egyikük Lazók Zoltán, édesapám, villanyszerelő volt a bányánál, itt ismerkedett meg feleségével, aki 1954-ben érkezett az akkor már városi rangú Oroszlányba, konyhalányként.

Amikor nagyapám meghalt, a fia, bár nem itt született, már idevalósinak vallotta, Oroszlányinak mondta magát. Az egyike volt azoknak, akik úgy érezték, hogy a munka és a jól megérdemelt pihenés mellett más is kell az embernek. A közösség.

Ezt azért tartom fontosnak kiemelni, mert történelmünk meghatározó eleme a munkáskultúra. A munkáskultúra, amely Oroszlányra a kezdetektől fogva jellemző és a mai napig jelen van. Hiszen Oroszlány bányászvárosból az elmúlt 70 év alatt modern munkásvárossá fejlődött. Nekünk nem jutottak évezredek emlékek, nincsenek királyaink vagy királynéink. Nekünk bányászaink voltak és munkásaink vannak. Ők jelentik Oroszlányt, őket kell (ki)szolgálunk, tanulni küldenünk, majd tanulás után visszahívunk családot alapítani.

A bányászok, amikor munka után összecsapóztak, akkor tánccházba jártak, sportoltak, vagy éppen zenéltek. Január elején, a kulturális évad nyitóprogramjaként az Oroszlányi Bányász Koncert Fesztivál

Fúvószenekart köszöntöttem, ők jövőre 80 évesek lesznek. Az oroszlányi sport pedig a 100. évfordulóját ünnepli majd. Akkor, amikor a magyar munkáskultúra egykori egyik fellegvárában Oroszlányon ünnepeljük jubileumunkat, akkor rájuk emlékezünk. A szülőkre, dédszülőkre, akik formálták a közösséget.

És arra is emlékeznünk kell, hogy mint a Lazók család fiatal tagja, el kellett mennem ahhoz, hogy tanulhassak. És hogy később visszatérhessek.

Ugye milyen érdekes? Nagyapám a bányája miatt érkezett a városba, a munkalehetőség és a lakhatás vonzotta. Én elmentem tanulni, majd a munkalehetőség és a biztos megélhetés reményében jöttem vissza, akkor már a saját családommal együtt. S mit tapasztalunk most, 70 évvel később? Bár bányája már nincs a környezetünkben, a szerkezetváltást követően létrejött ipari park vállalatai munkát és megélhetést kínálnak a mi gyermekeinknek. Mi pedig azon dolgozunk, hogy visszahozzuk a fiatalokat, akik elmennek tanulni. A történelem ismétli önmagát.

Az én feladatomban most az, hogy köszöntsem Önöket, köszöntsem a várost, benne mindannyiunkat. Mindenkit, aki akár a múltban, akár most, a jelenben, igyekezetével és áldozatos munkájával, sokszor a nehézségekkel megküzdve a város javát szolgálja.

Köszönöm ezt az önzetlen szolgálatot a szlovák elődöknek és a hagyományait azóta is őrzőknek, de minden más nemzetiségnek is, a civil szervezeteknek, akik több, mint 70 éve vesznek részt a város és lakóinak életében, a vállalkozásoknak, akik munkát és megélhetést adnak lakóinknak, és intézményeinknek, akik működtetik, kiszolgálják és élhetővé teszik Oroszlányt.

Azt kívánom, hogy elődeinket tisztelje és az utódainkban bízva ünnepeljük Oroszlány születésnapját és kívánjunk újabb sikeres (munkás) évtizedeket.

Lazók Zoltán
polgármester

*

A város fiatalabb, mint én

Kisgyermekkorom emlékei, megélt élményei településünk falusi életéből származnak. Amíg nagyszüleim éltek, a szülői házban is a szlovák szó volt a használatos. Tanulmányaim elején a falusi, ötödik osztálytól már az új építésű városi iskolába jártunk, de a legnagyobb örömöm az volt, hogy az akkor induló oroszlányi gimnázium diákja lehettem.

Ezekben az években minden új és szép volt, gyorsan épült a város, hiszen a fellendülő szénbányászat rohamos fejlődést biztosított. A kis szülőfalumból húszeszes lélekszámú város lett, mivel az ország minden részéből érkező emberek nálunk munkalehetőséget találtak, így biztos otthont teremtettek maguknak. A gyors fejlődés nem volt mindig egyenletes az élet minden területén a többi fejlődő városhoz képest. Hol a kereskedelem, hol az egészségügyi ellátás, hol az oktatás, a kulturális lehetőségek, vagy a sport területén mutatkoztak lemaradások. Az itt élő emberek nagyszerűségét bizonyította, hogy nem csak az elégedetlenségüknek adtak hangot, hanem a fejlődés érdekében tenni akartak, összefogtak, és mindez rendszeres, önzetlen közösségi munkát eredményezett, így mára a családok, a közösségek korszerű, városi körülmények között élnek.

Az elmúlt évtizedekben városunk kiemelkedő eredményeivel büszkélkedhetünk megyénkben, országunkban, sőt határainkon túl is a munka területe mellett, a tanulásban, a sportban, és a kulturális élet szinte minden területén. Hozzám legközelebb a nyolcvanas évek Oroszlánya, az akkori hatalmas fejlődések állnak mind a mai napig, amikor kiépült a nagyközségi antennarendszer, a Városi Televízió, a Gyógyház, a Tánccsics utcai óvoda, a megújult Gimnázium, a kecskédi úti lakótelep, és megvalósult a Borbála telep és a falu csatornázása is. Mindez különösen azért jelentős, mert eddigre szűkültek a források az ország anyagi helyzete miatt, és sajnos, városunkban a szénbányászati tevékenység befejezése közeledett.

Szerencsére a városiasodás, a sok-sok eredmény nem törölte el a kis szlovák falu emlékeit, hagyományait. A hetven évvel ezelőtti falusi élet szlovák hagyományait őrzi, és gazdag programkínálatával a mai lakosság minden rétegének évről évre be is mutatja azt a Szlovák Önkormányzat és a Falu Hagyományőrző és Kulturális Egyesület. Gazdagon berendezett Szlovák Tájékozódó házunk egyrészt múzeum, másrészt a sokszínű falusi program helyszínéül is szolgál.

Megtisztelő és egyben jó érzés számomra, hogy vezetőként dolgozhattam a városért. A mai napig részt veszek több civil közösség életében szeretett városom, Oroszlány életének jobbítása, gazdagítása érdekében.

Kis Imréné
tanácselnök
(1983–1990)

*

Az Oroszlány község várossá nyilvánításáról szóló Minisztertanácsi határozat hatálybalépésének kerek évfordulóján köztestületeink vezetői rendre hasonló, a városlakók összetartozását és a közös eredményeket hangsúlyozó büszke üzeneteikkel születésnapjára ünneplésre hívják fel a városlakókat.

Talán a dolgok rendje az, hogy a város helyzete, a hétköznapi eseményei kapcsán szokásos morgolódás helyett inkább elcsendesülnek a hangok.

Talán nem azért, mert valóban mindenben elégedettek lehetünk közös teljesítményünkkel, hanem azért, mert szinte mindannyiunk életének jelentős eseményei egyszerűen a viszonylag rövid várostörténet részei is, hiszen az elmúlt 70 év városi és egyéni sikerei és kudarcai, nehéz és boldog pillanatai követhető átfedésben vannak, el nem választhatóak.

Az elmúlt hetven évben Oroszlány többször került nehéz, néha válságos helyzetbe, azonban mindig megbirkózott a nehézségekkel, talált kiutat magának, ezért ma minden lehetősége megvan a fejlődésre, tisztességes közösségépítésre, jó életkörülmények biztosítására.

Kedves Oroszlányiak!

A fenti előszó után csak azt kívánom Önöknek, hogy éljenek a város biztosította lehetőségeikkel, de saját akaratuk és tehetségük szerint alakítsák is azt, formálják át a saját értékelésem szerint meglehetősen lelassult, megfásult települési közösségünket!

Dr. Sunyovszki Károly
polgármester
(1990–1994 és 1998–2002)

*

Városunk 70 éves

Oroszlányba látogató idegenektől sokszor hallottam, milyen jó helyen lakunk, milyen szép a környezete, és minden megtalálható itt, ami egy települést várossá tesz. Bányászvárosként jött létre, magába olvasztotta a kis szlovák falut, az ország minden részéről vonzott ide embereket. Az eltelt évtizedek alatt mindenki „oroszlányi” lett, bárhol is érkezett.

A 70 év alatt sokat változott Oroszlány. A bányászvárosból mára sokszínű, folyton megújuló iparvárossá alakult a település. Ha megkérdezik, hogy milyen várossá vált Oroszlány, mi jellemző rá leginkább, azt szoktam mondani, ez egy jó város!

Itthon vagyunk benne, és ez a legfontosabb!

Székel Antal
polgármester (1994–1998)

*

44 év

Álmomban sem gondoltam 1980-ban, bekerülve az akkori városi tanácsba, hogy a következő évtizedekben hol tanácsstagként, képviselőként, alpolgármesterként, polgármesterként lesz alkalmam szolgálni Oroszlányt, s annak lakóit.

Végig segíthettem, támogathattam az elmúlt 44 év dicsőséges és kevésbé dicsőséges időszakait, láthattam a település fejlődését, polgárainak gyarapodását, miközben taníthattam a felnövekvő bányász nemzedékeket is. És most itt állunk egy kerek jubileum kapujában, és ünneplhetjük az egykori 3700 fős kis bányászközség 70 éves várossá válását.

Hét évtizeddel ezelőtt a Minisztertanács azért adott városi rangot Oroszlánynak, mert meglátta benne a nemzetgazdaság számára szunnyadó energiát és potenciált. S ebben jó jósnak bizonyult, hiszen pár év múlva már a 20 ezret közelítette a település lakosság száma.

Hetven év a történelemben szemvillanásnyi idő, de mi itt élünk, itt boldogulunk, s számunkra ez az igazi történelem, amit reményeim szerint további sikeres évtizedek követnek a jövőben is.

Rajnai Gábor
alpolgármester, polgármester
(2002–2010)

*

Jó szerencsét!

1962 januárja óta a városban élve megtanultam, hogy egy város élete is olyan változatos, mint egy ember élete. Teli van munkával, küzdelemmel, sikerekkel és kudarccokkal.

Szerencsésnek mondhatom magam, mert én, – mint egy bányász család gyermeke, – a Felső-telepen (un. hatajtós sorházakban) a gyermekkorom a több bánya függő- és lejtakna metszékében telt el. Megtanultam mi a bánya már korán, s becsültem is, mint megélhetést. Meghatározó és felelősség teljes munkában vehettem részt 1992–1994 között, mint a város alpolgármestere az első demokratikus ciklusban, továbbiakban képviselőként dolgozva, majd 2010–2014 között a város megválasztott polgármestereként. Számomra ez a munka megtisztelő szolgálat volt és felelősség.

Takács Károly
polgármester (2010–2014)

(a „Komárom megyei DOLGOZÓK LAPJA” 1954. március 27-i számában megjelent)

ÚJ VÁROSUNK OROSZLÁNY

Esett az eső szombaton. Az oroszlányi II-es körzet pártszervezetének helyisége zsúfolásig megtelt. Akik az ajtón kívül rekedtek, nyakukat a válluk közé húzták, gallérljukat felhajtották. A hideg északi szél szabadon nyargalt a pártszervezet székháza körül épült földszintes házak között, megcibálta a kívülálló kabátját, de az oroszlányiak nem tágitottak. Nem kisebb dologról volt szó a teremben, mint arról, hogy Oroszlány, megyénk legfiatalabb bányásztelepülése várossá alakul. Varga Béla elvtárs, a községi tanács elnöke lelkesen magyarázta, hogy milyen nagy fejlődés előtt áll az új bányászváros. Rövid pár év alatt 30.000 lakosú várossá nő. Az ünnepély résztvevői boldogan figyelték szavait, hiszen a várossá alakulás azt jelenti, hogy hamarabb teljesülnek kívánságaik. Gyorsabban felépül a kultúrpalota, strandfürdő, több iskola, gyorsabban rendezik az utakat. Grácia István, az építkezés vezetője ott az ünnepélyen megígérte, hogy még ebben az évben terven felül felépítik a kultúrpalotát.

*

Ha a helység várossá alakul, rendszerint megkérdik, hogyan fejlődött odáig, mivel érdemelte ki a megtiszteltetést. Oroszlány város esetében nehéz a multat megmutatni,

Régi oroszlányi baraklakások.

mert nincs, illetve nagyon rövid a multja. A bányásztelep csak pár éves multra tekint vissza, Oroszlány község pedig, ahonnan a város nevét nyerte, megyénk többi községei között viszonylag fiatal település. Elnevezését a monda szerint régi várától nyerte, melynek kapuját két kőoroszlán díszítette, de az őslakó parasztok úgy magyarázzák, hogy a vár ura két rossz lányát tartotta fogva a várban s így e szavakból nyerte nevét: „Ó-rossz-lány”. Az ilyen mese szájról

szájra jár. Nagypák mesélik csillogó szemű unokáiknak és a kicsik szemé tágra nyílik a várban fogva tartott lányokról szóló mese hallatára.

A várnak ma már nyoma sincs, belepte az idők pora. Köveit szélhordták a falusiak házépítéshez. Nehéz volt itt az élet. A Vértes-hegység egészen a faluig húzódik, Lakói vágják az erdőt, földet, életheletőséget kerestek maguknak. A föld homokos, silány volt, sovány kenyeret adott. Fafaragással, faszénégetéssel, hamuzsírfozéssel és mészégetéssel foglalkoztak a földművelés mellett. Az oroszlányi parasztok bejárták az egész országot. Portékáikat hordták faluról falura. Petrák Pálné Oroszlány tanácsának kedvesarcú elnökhelyettese mosolyogva meséli, hogy édesapjának 12 hold földje volt, mégsem éltek meg belőle. Az volt a szokás minden háznál, hogy az asszony művelte a sovány földet, az ember az országot járta. Így nevelte fel a gyermekeit.

Ez a falu multja. De régen nem járták már az országutakat az oroszlányi parasztok, Életet ad a bánya, Oroszlány kincse, a szén.

Gyönyörű kilátás nyílik a Vértes-hegység oldaláról az alig négyéves bányásztelepre. a homokos domb aljában az emeletes házak utcákba sorakoznak. A domb tetején a vājártanuló iskola oszlopos homlokzatával koronázza meg az egész építkezést. A domb mögött húzódik a régi Oroszlány falu, amely szerves része lesz az épülő városnak. A magasban, a függőpályákon csillék mennek és jönnek. Viszik az osztályozóra az aknák kincseit, üresen fordulnak és újra eltűnnek valamelyik bánya lejtaknájában. Az úton műszakváltás idején vājártanuló iskolások menetelnek a bányák felé. Csengő daluk szétárad az utcákon. Gyereksereg kíséri őket egy darabig. Autóbuszok kavarrják fel az utca porát, viszik a bányászokat az egymástól távol fekvő aknákbá.

Sok bánya dolgozik már Oroszlányon. Az elsőt, a XVI-os aknát még 1938-ban kezdték mélyíteni. A bányával egyidőben felépítették az oroszlány-tatabányai kötélpályát is. Tatabánya akkori urai ugyanis azt gondolták, hogy Oroszlánynak nincs nagy szénvagyon, nincs szükség külön szénárat kialakítani és Oroszlány szenét tatabányai szénnek adták el. Még a fel szabadulás előtt kezdték a XVII-es ak-

Oroszlányi házsor

nát is építeni, de termelő üzemmé a fel szabadulás után lett. A sivár pusztaságba nehezen kapott a MAK szénbányászokat. A bányászoknak csak baraképületeket építettek ideiglenesen, mivel úgy gondolták, hamarosan befejeződik az üzem. a legtöbb bányász Bokodról, Kecskédéről, Pusztavámról járt. Az idősebb Heller Ferenc vājár a felszabadulás előtt egy nagy télen úgy eltévedt az erdőben, hogy Pusztavámról este 6 órától másnap 3 órára ért az aknára. a hosszú utat gyalog tette meg minden bányász.

Rohamos fejlődésnek indult Oroszlány a felszabadulás után. Egymásután nyíltak az aknák. A XVIII-as, XIX-es, XX-as akna, befejezték a XXI-es akna szénmezéjének kutatását is és keresik a XXII-es aknát. Az erdőben örökösen zúgnak a mélyfúrógépek, feltárják az erdő vagyonát. Itt találtak az elmúlt évben alig pár méterre a föld alatt szenet és ma már lejtaknákat építenek, hogy a telep mélyebben fekvő szenét is felhozzák.

A bányák mellett sok mindenről nevezetes Oroszlány. Elsősorban arról, hogy amit ma felépítenek, az holnap már kicsinek bizonyul. Állandó lakáshiány nyal küzdenek. Az elmúlt év szeptembertől januárig 14.600-ról 18.600-ra szaporodott a város lakossága és azóta is többszázan érkeztek. Na és a természetes szaporodás sem megvetendő. Az idegennek az utcákat járva feltűnik: sok a gyerek. Hancúrozó apróságok szaladgálnak az utcákon, már az új óvoda sem tudja befogadni őket. Találomra bementem egy lakásba. Timár János a XVI-os akna sztahanovista frontmestere fogadott. Nevetve mutatta be 7 gyermekét. A legkisebb 5 hónapos, a legidősebb 12 éves.

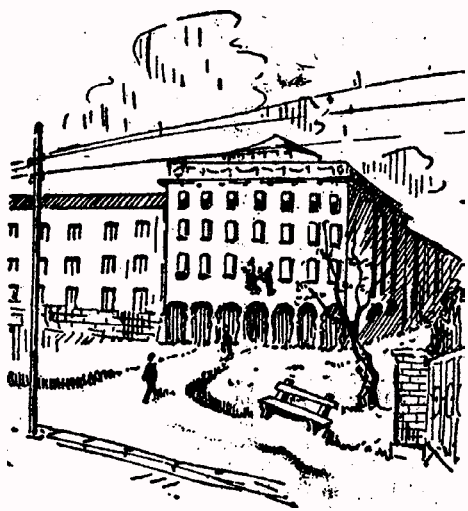
– Nagy öröm a gyerek – mondja. Köztük pihenem ki magam. Nagy gon-

dot sem ad, közel 4000 forintot keresek. Hely is van számukra – mutatja meg a több szobás lakást.

Felesége mosolyogva mondja, hogy nem ők az egyedüli nagycsaládosok a házban. Licskó Gyula aknászéknél 5 gyermek van, Csányi Józseféknél kettő, de van olyan épület is, ahol 40 gyerek koptatja a lépcsőket.

Az oroszlányi bányászok nem félnek a gyermekektől. Az apróságok jól öltözöttek. A 4-5000 forintos kereset sem ritka-

Az oroszlányi vajártanuló iskola főbejárata.

ság. Elmondják, hogy átlagosan három-ezer forintot keres minden bányász. Egy hónap múlva átadják a hatalmas új üzletházat és akkor nem lesz hiba az ellátással sem.

Igy élnek Oroszlány-bányán. Leány szállója előtt magas szőke fiú áll. A menyasszonyát várja, hogy elkísérje munkahelyére. Gudics Mária egészséges piros arca mosolyra derül, amint meglátja. A fiú Brennbergbányáról jött el Oroszlányra, a lány Balatonfüredről. Itt találták meg a boldogságukat. A fiú háromezer forintot keres, a lány ezerszázat, nem félnek a jövőtől. Mire megesküdnek, felépül az új ház, amelyben ők is lakást kapnak.

A fiatalok a kultúrotthonban szó-
Arakoznak, Esténként próbálnak. A táncsoportot Marada Győző tanítja. A fiatal 18 éves csillés példás rendet tart a táncsoportban. Az eredmény nem is marad el, vasárnap a körzeti táncbemutatón első lettek. Első lett a színjátszó-csoport, második lett a zenekar.

Oroszlány tovább épül. Ez évben 300 lakást építenek fel. A mostani Malomsori-úton végig háromemeletes üzletházak létesülnek, felépül az új filmszínház és egy új nyolctantermes iskola, bölcsőde,

óvoda. Két hét múlva már meg is kezdik a lakások építését. A tervrajz olyan épületeket is mutat, amelyben 200 lakás lesz. A vājáriskolától nem messze felépül a kultúrpalota, kultúrpark. Új munkásszállók létesülnek. A városközpont pedig még nincs is a tervrajzon. Négy év alatt lebetonozzák Oroszlány útjait, a Tatabányát Oroszlánnyal összekötő utat már építik.

Sokezer ember él majd az új városrészekben. Munkájuk biztosított. Az új bányák készülnek. A termelés emelkedésével emelkedik az éghető pala termelése is és a közeljövőben felépül egy palatörő üzem külön pályaudvarral, amely naponta 100 vagon palát szállít az erőműveknek. A sok terv között azonban feltűnt, amiről az illetékesek valószínűleg elfeledkeztek, szülőotthon építése. A város lakossága szaporodik, erre is szükség van.

Este kigyulnak a vörös csillagok az aknák tornyain. Az oroszlányi bányászok teljesítik a kötelezettségüket. A csillagok vörös fénye szétárad az aknák udvarain és végig az egész új városra és még azon is túl...

KOVÁCS KLÁRA

Városi legendák

1950. A szén vonzásában

Az 1954-ben városi rangot kapott település fejlődését kezdettől fogva a szénbányászat határozta meg, amelynek köszönhetően – kizárólag a szénszállítás okán – 1950. szeptember 1-jén átadják a vasútvonalat Oroszlányban. A vasútállomás kialakítása egyszerű és puritán, egy pillanatig sem rejti véka alá, hogy a fő feladata nem a személyszállítás, hanem az oroszlányi szénvándor megtermelt szén elszállítása.

Ezt a célt szolgálta az a kisvasút is, amely 1953-tól szállítja az Oroszlánytól délnyugatra kitermelt szenet, s amit bár nem személyszállításra terveztek, de '61-től a Hazafias Népfront nyomására a nyári idényben vasárnaponként kiránduló vonatokat is indít. A kisvas-

út egészen 1964 márciusáig működik, amikor is az Oroszlányi Szénbányák felmondja az Oroszlányi Gazdasági Vasúttal kötött szerződését, ezután ugyan az Oroszlányi Városi Tanács szeretné átvenni és a későbbiekben úttörővasútként üzemeltetni, de sajnos nem ismert okokból a tervet végül nem sikerült megvalósítani. A kisvasút bontási engedélyét 1966. április 30-án adják ki.

Érdekesség, hogy az Oroszlányi Gazdasági Vasút számára kiállított hatósági engedély, a hazai gazdasági vasutak történetében egyedülállóan magas, 40 km/órás sebességet engedélyezett.

1958. Oroszlányi „téli palota”

A város egyik emblemikus épületévé vált a felvidéki bányavárosokat idéző Fürst Sándor utcai városkapu, amely 1958-ban készült el, szocialista-realista stílusban. Kez-

detben a városi könyvtárnak adott otthont, de a művelődési ház megépítését kövözően a könyvtár kiköltözött a falai közül és funkcióját veszítette. A városi legenda szerint a városkapu kazettáit nem más ihlette, mint a szentpétervári Téli Palota. Történt ugyanis, hogy

a város egyik magas rangú előjárója valósággal beleszeretett a leningrádi épület megjelenésébe és a pártfunkcionárius ragaszkodott hozzá, hogy olyan épüljön Oroszlányban. Az már a sors fintora, hogy a köznyelvben végül mégse a városkapu, hanem a szomszédos utcában lévő, az azóta lebontott sárga tömb híresült el úgy, mint „téli palota”.

ÖNNEK CÍMEZVE

I D Ő V O N A L

1. Az első írásos emlék a városról 1254-ből származik, amelyben még Oroszlánkő néven említik Oroszlányt. Neve és címere a legenda szerint az egykori várát őrző két kőoroszlántól eredeztethető. A vár a török időkben elpusztult és elnéptelenedett. A település 1701-ben éledt újra, amikor Trencsén, Nyitra és Pozsony megyéből szlovák telepesek érkeztek, hogy újjáépítsék Oroszlányt.

Oroszlánkő romja 1977 előtt

Az egykori vár romja.

2. 1950. szeptember elsején megnyitja kapuit Oroszlány első, a mai napig működő általános iskolája. Az iskola fennállása alatt több szervezeti átalakuláson is keresztül ment, 1987-ben elindították a matematika és számítástechnika, illetve idegen nyelv tagozatokat. 2005-ben pedig testületi döntés hatására a korábban bezárt Gárdonyi Géza, illetve Arany János Általános Iskola intézménye az iskola hatáskörébe került.

Az oroszlányi József Attila Általános Iskola

3. 1954. február 1-jén Oroszlány egy miniszteri rendelet értelmében városi rangot kapott. Ugyanebben az évben nyilvánították Tata, Keszthely és Kazincbarcika településeket is várossá. A szénre épült városnak, illet-

ve az oroszlányi medencének a környezetében, Vértessomlón már 1780-ban is bányásztak szenet. Városunk területén 1937-ben nyílt szénbánya, mely 1946-tól Nemzeti Vállalat formájában, 1952-től a Tatabányai Szénbányászati Tröszt irányítása alatt működött. 1957. január 1-jén megalakult az Oroszlányi Szénbányák, önálló vállalatként. 1994-ben végbement bányaintegráció során Vértesi Erőmű Rt. néven működött tovább.

A korai évekhez kapcsolódóan íme egy, a város rohamos építéséről szóló, a Dolgozók Lapja Komárom Megyei 1954. október 2-ai számában megjelent cikk:

„Az oroszlányi lakásépítők két hónappal előbb adnak át 72 lakást a bányászoknak

Oroszlányon a 47/4-es Építőipari Vállalat lakásépítő kollektívája Grácia István főépítésvezető irányításával három kétemeletes lakóház építésén dolgozik. Két épületen, melyben 72 kétszobás, összkomfortos lakás van, már a belső vakolást végzik a kőművesek. Jankovszki József, az építkezés párttitkára, aki ugyancsak mint kőműves dolgozik az építkezésen, Kántor Istvánnal kilenctagú vakolóbrigádot szervezett. A vakolóbrigád naponta átlagosan 240-250 százalékos teljesítménnyel dolgozik, s 400-500 négyzetméter oldalfalat vakol be. Az építkezés műszaki vezetői szerint a kilenctagú vakolóbrigád naponta 30 szakmunkás munkáját végzi el. Az oroszlányilakásépítők a gépi vakolás bevezetésével két hónappal előbb adják át mindkét kétemeletes lakóházat. A 2-es jelzésű november első napjaiban, az 1-es jelzésű pedig még ez év végén, így még ebben az esztendőben 72 bányászcsalád költözhet be.”

4. 1958-as átadása óta a város egyik szimbólumának számít a városkapu.

Ugyanebben az évben leplezték le a „Zoja” néven is ismert szovjet hősi emlékművet, Ungvári Lajos Kossuth-díjas szobrászművész alkotását, amelyet Oroszlány dolgozói társadalmi erőből emeltek.

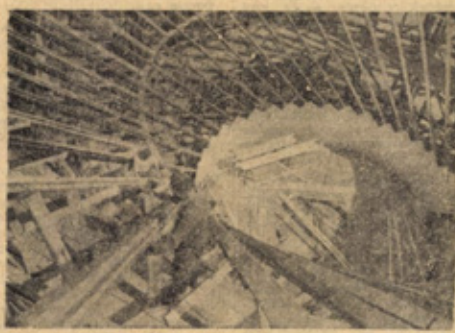

5. Az 1964-ben fejeződött be a város jelképévé vált víztorony építése a Haraszt-hegyen.

ÉPÜL AZ OROSZLÁNYI VÍZTORONY

Oroszlányon a Haraszt-hegy csúcsán épül a bányaváros ivóvízellátását szolgáló kétszer kétszáz méteres víztorony. Az építési költség 5 millió forintot tesz ki, s a munkálatok során mintegy ezer köbméter fanyagot használnak fel. Az Építésügyi Minisztérium Csatorna- és Vízvezetéképítő Vállalatának dolgozói szorgalmasan végzik a munkát, hogy az előírt határ-

időre átadhassák rendelkezésének a 23 méter magas víztorényt. Az építmény hiperboloid-alakú lesz és egy vasbetonba öntött óriás virágváza-hoz hasonló képet mutat. Ma még egy gázszaki állványerdő nyújtózik a Haraszt-hegy tetején, de fél év múlva már egy szép, modern vonalú építménnyel gazdagodik az épülő bányaváros képe.

6. Az 1960-as évek közepétől egészen 1977-ig működött az oroszlányi vidámpark a Haraszt-hegyen, amelyre manapság csupán a megmaradt betonalapzatok emlékeztetik az arra járókat.

7. A Mátyás király utca végén az Ady mozi épülete, felette pedig a Haraszt-hegyi víztorony jelenik meg egy 1970-es képeslapon. A mozi a 60-as években, egészen a Fő téri művelődési ház elkészültéig Oroszlány legfontosabb kulturális létesítménye volt. Az

Állami Déryné Színház vándortársulata is itt lépett fel, amikor a városba látogatott.

8. A település növekedése, fejlődése nem áll meg: 1974-ben új lakótelep épült Oroszlányon a kiszélesített Labanc-patak (városi tó) mentén.

9. Még mindig 1974-ben járunk. „A végelethatatlan csillék sora szállítja a „fekete gyémántot” a város határában, ahol ekkor az ország egyik legkorszerűbb bányája működik. Hazánk egyik legfiatalabb bányavárosa idén ünnepli városrá nyilvánításának 20. évfordulóját. Ami ekkor már egy fiatal felnőtt korban járó város, az a századfordulón még csupán egy 370 lakóházat számláló falu volt.”

10. Borbás Tibor szobrászművész kiállításával 1974. április 3-án megnyitotta kapuit a ma már Kölcsey Ferenc Művelődési Központ és Könyvtár néven ismert kulturális központ.

A központ idén immáron 50 éve látja el a várost sokszínű kulturális élményekkel, programokkal. Fennállása alatt több száz tárlatnak, táncbemutatóknak, színdaraboknak és koncerteknek volt a helyszíne, valamint számos városi klubnak adott és ad ma is otthont.

Minden bizonnyal a Kölcsey Ferenc Művelődési Központ és Könyvtár 50. jubileuma alkalmával is színes programokkal várja majd az érdeklődőket.

ÖNNEK CÍMEZVE

11. Oroszlány, 1983. június 25. Wéber Lajos fotóján felravalozott koporsók sora mellett egyenruhás bányászok állnak díszőrséget a márkushegyi bányaszerencsétlenségben elhunytak temetésén. A tragédiának 33 magyar és 4 lengyel bányász

vált áldozatává. Az oroszlányi bányászati múltjának egyik legtragikusabb eseménye volt a márkushegyi bányakatasztrófa.

Arcát eltakaró, síró asszony áll virágot tartó kislányával a márkushegyi bányaszerencsétlenség áldozatainak temetésén. A háttérben bányászok, illetve a sorfalat álló őrség tagjai láthatók.

12. Részletek a bányászok mindennapjaiból, akik e veszélyes munka során veszítették életüket, de rajtuk kívül mindazokról, akik ennek a hivatásnak éltek, és vállalva a kockázatot nap mint nap leereszkedtek a mélybe és vállt vállnak vetve teljesítették a szolgálatot. Ezzel nem csupán a saját és családjuk megélhetését tették lehetővé, hanem biztos alapokat fektettek le a város fejlődésére és folyamatos épülésére.

Munkakezdés előtti megbeszélést tartanak a Komszomol szocialista bányászbrigád tagjai a XXII-es üzemben.

Bányászok előtt halad a szemet szállító szalag az eocén program első bányájában, az Oroszlányi Szénbányák Márkushegyi üzemében a bánya ünnepélyes megnyitása után.

Az 1980-as években nagyteljesítményű szénmarók alkalmazásával juttatták el a szemet a szénfaltól a szállítószalagig.

A bányászok az első műszak után visszaakasztják azonosító bilétájukat a nyilvántartásukra szolgáló táblára.

13. 1993-ban Oroszlány hivatalosan is testvérvárosi kapcsolatba lépett a szlovákiai Vágsellye városával. Az együttműködés immáron három évtizede tart. A megállapodásról 1999-ben az akkori Vágsellyei polgármester, Julius Moravek így nyilatkozott:

„Fontosak ezek az alkalmak, hiszen a két települést csak száz kilométer választja el egymástól, és mind Vágsellyén, mind pedig Oroszlányban élnek magyarok és szlovákok egyaránt. Fontos, hogy tudjanak egymásról.” Az együttműködés napjainkban is zökkenőmentes.

14. „Talán nincs is olyan program Oroszlányban, vagy elenyészően kevés, melyhez ne kapcsolódna valamilyen formában a baráti kör” Ezeket a sorokat olvashatjuk egy 2017-es 24 óra újságcikkben. Az Oroszlány Barátainak Köre már abban évben is a város egyik egyik legnagyobb civil szervezete volt. Akkor éppen szemétszedési akciója miatt figyelt fel rá az újság. A szervezetet 1994-ben alapították, az odaadásuk és munkájuk azóta sem változott. Minden évben fáradhatatlanul szervezik a farsangot, a Pajtafesztivált, a Haraszt-hegyi pikniket, az adventi programokat. A szervezet idén szeptemberben ünnepli fennállásának 30. jubileumát.

15. 1995-ben megalakult a Rákóczi Szövetség Oroszlányi Szervezete. A Szövetség jövőre ünnepeli fennállásának 30. évfordulóját. Az elmúlt három évtizedben végzett aktív tevékenységéről tanúskodik a Dolgozók Lapja egyik 2000-ben megjelent cikke is:

„A Rákóczi Szövetség oroszlányi szervezete évzáró, számottevő öszsze-
szajövetelre készül. Ebben az idő-
szakban váltottunk szót Nagy Elemér
Attila elnökkel. – Örülünk az érdek-
lődésnek – mondta, – hiszen ebben
az évben öt éves tevékenységekről
adhatunk számot. 1996-

ban – a megalakulás
óta első – jelentős
megmozdulások a
Majki Műemléke-
gyűttes falán elhe-
lyezett Rákóczi-em-
léktábla avatása volt

– Ladocsi Gáspár Római katolikus
tábori lelkész közreműködésével.
1997-ben az evangélikus templom fa-
lán helyeztünk el új első világhábo-
rús emléktáblát. 1999-ben és a 2000.
évben arra összpontosítottuk energi-
áinkat, hogy hozzájárulhassunk az
oroszlányi millenniumi emlékmű fel-
állításához.”

Evangélikus templom, I. világháborús emlékmű

16. 1997-ben hivatalosan is lét-
rejött városunk életét és gaz-
daságát meghatározó ipari park. 1999-
ben megkezdődött a csarnokok építése
és 2004-re már 17 cég 2000 főt foglal-
koztatva végzett termelői munkát.

Az ipari park fejlődése és növekedése
töretlen, jelenleg 25 cég van jelen a te-
rületen.

17. 2009-nyarán kezdődött, és
2010 novemberében fejező-
dött be Oroszlány Város Általános Isko-
láinak Komplex Fejlesztése. A projekt
során mindhárom általános iskola (Be-
redék Elek Általános Iskola, József At-
tila Általános Iskola, Ságvári Endre Ál-
talános Iskola) kívül-belül teljeskörű-
en megújult, új épületrészekkel gazda-
godott.

18. „Az év végén bezár Magyar-
ország utolsó mélyművelé-
sű szénbányája, a Márkushegyi Bánya-
üzem” – olvashattuk a hírt az ország
több portálján, lapjában 2014. decem-
ber 21-én. A bánya fenntartásáért folyó
harc véget ért.

A bezárás 525 saját dolgozót érintett,
akiknek több mint a fele már jogosult
volt az átmeneti bányászjáradékra. Az
elkövetkező években az üzem a bányá-
szati tevékenységek okozta rekultiváci-
ós feladatokkal foglalkozott, illetve az-
zal, hogy munkavállalóik közül, akinek
csak lehetett, jogosultságot biztosítsa-
nak a bányászjáradékra.

19. Megépült a Krajnyik „Akác”
András Sportcsarnok. 2016.
augusztus 27-én adták át az 1500 férő-
helyes, európai színvonalú létesítményt.

A város 2016-ban ünnepelte sportéle-
tének 90. évfordulóját, aminek keretein
belső „Sport90” néven futó programsor-
ozatot hirdetett. Ennek során rendezték
meg a számunkra már szokásos Orosz-
lány Rallyt, melyre 83 páros nevezett.

Oroszlány Rally rajtceremónia 2016

Ebben az évben alapította meg a vá-
ros az Oroszlány város vándorserle-
get, amit legelőször ifj. Géring Zol-
tán–Somodi Attila párosa vihette haza.
A legjobb oroszlányi páros, a Kapás-
Fenyvesi duó volt.

Oroszlány Rally vándorkupa 2016

20. A Márkushegyi Bányász-
üzem helyreállítási folyamata 2018-ban zárult le. En-
nek során a felszíni épületeket, létesít-
ményeket lebontották, a talajt elegyen-

ÖNNEK CÍMEZVE

gették és növényekkel ültették be. Az oroszlányi XX. akna területén alakították ki a Bányászati Múzeumot, a dobai külfejtés helyén pedig kialakították a Dobai-tavat.

21. 2023. november 10-én átadták a felújított XX. akna helyén álló Bányászati Múzeum új látogatóközpontját.

22. 2024. Oroszlány várossá nyilvánításának 70. évfordulóját ünnepli.

1960. Út volt, nincs

Az oroszlányi hőerőmű előtt – amelynek építését 1958-ban kezdték meg – Oroszlányt és Dadot még a Dadi (mai Dózsa György) út kötötte össze a maga kis faszervezetű hidjával, ami később a 70-es években kialakított Malom-tó helyén lévő mocsaras, nádas terület felett ívelt. Az út sorsát az Oroszlányi Hőerőmű Vállalat indulása pecsételte meg, amikor az épülő erőmű helyszínén az Által-ér partját választották meg, s ezzel a patak felduzzasztásáról, az erőmű melletti rét elárasztásáról és a Dadi út kettévágásáról döntöttek.

A gát kialakítását akkoriban igen praktikus – mai szemmel kicsit talán meglepő – módon oldották meg az akkor még épülő város, szőlős-gyümölcsös Öreg-hegyének formálása során kinyert – felesleges – anyagokat a Bokodi-tó gátjába töltötték be. Így készült el 1960 őszén az ország akkori legnagyobb völgyzáró gátja, amelybe 400 ezer köbméter földet – vagyis Haraszt-hegyet – 5.500 köbméter betont és 8.000 négyzetméter nádfalat építettek be. Ezt követően megkezdődött a tó feltöltése és a Dadi út végleges eltűnése, ami felett most megközelítőleg hétmillió köbméter víz lebeg.

1964. Monstrum épül

A város legmagasabb pontján ma, a Vízvárdy István tervezte Víztorony áll, amely egyedülálló formájával nem csak a hazai, de a külföldi víztoronyok között is értékes helyet foglal el. Állítólag a '64-es átadását megelőzően, helyének kijelölését élénk viták övezték – úgy látszik jót, már akkoriban se lehetett csinálni – ugyanis az első vélemények szerint semmiképpen sem szabad a város fölé emelkedő domb tetejére egy ilyen monstrumot építeni – „Bárhová, csak oda ne!” Aztán hamarosan megszokták az oroszlányiak, és a merész vonalú víztorony kedvelt randi helyszín és a város egyik jelképe lett.

Egyébként az idén 60. életévét ünneplő, lábakra állított forgási hiperboloid tervezése és kivitelezése még ma is zseniálisnak számít, hiszen gigantikus mennyiségű – 2000 m³ – víz befogadására és megtartására képes a mindössze 25 cm (egy nagyobb arasz) vastag, vasbeton héjszerkezetével.

Városi legendák

1963. Az alumíniumból öntött hölgy

Az elképzelések szerint Oroszlány – az 1.500 fős faluból hirtelen 16-17.000 lakosúvá vált „csinált” város – majdani központi, nyüzsgő közterületén áll – igazából ül – G. Lux Alice iparművész 1963-as alkotása. A szobor eredetileg kútfiguraként kezdte „pályafutását” egy köztéri csobogó mellett, de a közösségi tér végül nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket és a város szíve a modernebb Rákóczi út lett.

Ez lehet az oka annak, hogy már hírnemondója sincs a csobogónak, de, mint az a mellékelt képeken látszik, járnak köztünk még olyanok, akiknek volt szerencséjük a városrész fénykorát látni. (A fotókon Gubránzski Éva 1963-ban 17 évesen, valamint 2024-ben 78 évesen.) Egyébként az alkotás a „Leány a korszóval” nevet viseli, de csak Korszós lányként emlegetik a helyiek. S

bár az oroszlányiak átkeresztelték a szobrot, de olyan messzire, mint a veszprémi lakosság mégse jutottak, ahol a köznyelv az ottani korszós lányt nemes egyszerűséggel csak Zsuzsinak hívja. A mi „Zsuzsink” a hozzáértők szerint nagy korok finom lehetőségét hozza, és az alumíniumból öntött hölgy igazából bronzt érdemelt volna.

70 év számokban

Lakosságszám

Oroszlány lakosságának növekedése a II. világháború után, az 1940-es évek végén indult el, akkor amikor a bánya megnyílt. A megnövekedett munkaerőigényt deportáltakkal, rabokkal, katonákkal és nógrádi bányászokkal, munkaerő toborzással és központi intézkedésekkel igyekeztek megoldani. A jó kereseti lehetőség vonzotta az országot minden részéből azokat, akiket nem rettentett el az, hogy a jobb keresetért a föld alatt kell a munkát végezniük.

1946 és '49 között megduplázódott a lakosság száma, majd 1949 és '54 között ismét, így a várossá váláskor a lakosság száma 6600 volt, ettől persze jóval többen éltek a városban, hiszen itt töltötte munkaidőn kívüli idejét az is aki „csak” dolgozni jött Oroszlányba. 6 év kellett ahhoz, hogy a lakosság száma ismét a duplájára emelkedjen, 1960-ban 13.100 fő élt itt.

Ezután a népesség növekedése gazdasági okok miatt megtorpant, a duplázást

többé nem sikerült megismételni, hiszen 1985-ben, amikor a lakosok száma a legmagasabb volt, 22600 fő volt. Ettől kezdve a lakosság száma lassú ütemben ismét csökkenni kezdett és ez a folyamat a mai napig tart. A 2022-es népszámlálás adatai szerint a város lakossága 18 ezer fő.

Népsűrűség

Az 1700-as évek elején felvidéki tótok által alapított nagyközség az 1937-ben kezdődő bányászati munkálatok megkezdésének a hatására vált várossá, azonban a falurész megmaradt, Borbálán pedig családi házas övezet épült, így a csaknem 76 km² területű város népsűrűsége alacsony, 237 fő /km².

Lakások

Oroszlány várossá fejlődése már az 1951-es ötéves terv hatására indult el, amikor is a bányászati termelés értékét az 1949-es másfélszeresére tervezték. A rendkívüli feladatok teljesítéséhez Oroszlányban is egyre több bányászra és kisegítő személyzetre volt szükség. Az 1940-es években épült bányász barakkalakások kevésnek bizonyultak ahhoz, hogy az ide települt vagy telepített bányászoknak és családjaiknak ott-hont biztosítsanak. A várossá nyilvánítás évében, 1954-ben 1600 lakásban és a munkásszállókon éltek a lakosok. Azonban a városi körülmények még nem voltak adottak, ahhoz még évtizedeknek kellett eltelnie. 1959-ben meg-

épült a Béke-szálló, ahova 240 bányász költözhetett be.

1970-től ismét jelentős lendületet vett a város fejlődése, 5 év alatt csaknem 1600 lakás épült. 1980-ban Oroszlány város lakosainak száma 20.800, a lakások száma 6.750 volt. Mára az építkezések üteme jelentősen lecsökkent, 2007-től tömbös lakóházak nem épülnek a városban, a 18 ezer oroszlányi 8200 lakásban él.

Nemzetiségi összetétel

A város nemzetiségi összetétele az évtizedek során változott, de a legnagyobb nemzetiségi csoportok a magyarok, a németek és a szlovákok voltak. Az ötvenes években az ország minden tájáról érkeztek a városba olyan munkavállalók, akik nem csak dolgozni jöttek, hanem itt tervezték a jövőjüket, élni, családot alapítani, ingatlanhoz jutni akartak Oroszlányban. Mára a város lakosságának jelentős része nem tősgyökeres oroszlányi, de évtizedek óta itt élnek, ide születtek gyerekeik, unokáik.

Munkavállalás céljából a határon túlról is számosan érkeztek a városba. Míg a jelentős létszámban érkező lengyel bányászok többsége idővel hazatért, addig az erdélyi magyar munkavállalók jelentős része a bánya bezárása után is itt maradt és túlnyomórészt az oroszlányi ipari parkban vállalt munkát. Az elmúlt évek során – szintén az ipari park munkaerőigényének hatására – kínai, mongol és ukrán munkavállalók is érkeztek a városba, a 2022-es népszámlálás adatai alapján a város lakosságának 1,2 százaléka ukrán nemzetiségű.

Városi legendák

1999. Nem várt fejlemény

Idén lesz kerekén 50 éve annak, hogy a Komárom Megyei Dolgozók Lapja hírül adta, hogy Oroszlány városát hamarosan majd egy 20 ágyas, korszerű szülőotthon gazdagítja. Az új intézmény, az ígéretkezőhöz híven 1957-ben fel is épült, az asszonyok legnagyobb öröme, s hamarosan a statisztikák szerint az országos átlagot is meghaladta a városi születések száma. Az új szülőotthonban számtalan oroszlányi és környékbeli gyermek látta meg a napvilágot az évtizedek alatt egészen az 1985 év eleji bezárásáig, amikortól

már csak a megyei kórház, jobban felszerelt és korszerűbb szülészeti osztálya működik. Attól kezdve nem születnek többé gyerekek a városban 1999. novemberéig, amikor is a nem várt havazás miatt Oroszlányba a kenyér – mindösszesen 9 mázsa – vonaton, a tej pedig katonai teherautókon érkezik. Akkor – 25 évvel ezelőtt – a hó által a külvilágtól elzárt Oroszlány szakrendelőjében ismét gyermek születik, aki a kórházba később katonai felvezetéssel utazik.

BÁNYÁSZVÁROSBÓL

I. KEZDETEK – A SZÉNRE ÉPÜLT VÁROS

- (1383 az első írásos emlék, 1701 szlovák családok betelepítése)
- 1937. dec. 4. az oroszlányi bányászokdás kezdete – 1.500 fős település
- 1954. február 1. Oroszlány várossá nyilvánítása – 10.000 feletti lakos
- 1957. január 1. megalakul az Oroszlányi Szénbányák Vállalat
- 1970-es évek második fele eocén program
- 1981. április 1. Márkushegyi bányüzem termelni kezd (eocénprogram első bányája)

Az eocén program hatására a '80-as években **20.000 feletti** a lakosság és közel tízezer dolgozott

az Oroszlányi Szénbányák Vállalatnál. Az infrastruktúra fejlesztése, a **jóléti létesítmények** jelentős része, a kultúra, a sport finanszírozása, a helyi identitás a vállalathoz köthető.

II: RENDSZERVÁLTÁS UTÁNI ÉVTIZED 1989–2000.

Megindul a város **hanyatlása** (lakosságcsökkenés, intézménybezárások, növekvő munkanélküliség). Aknabezárások, a **bányászokdás visszafejlesztése**, a foglalkoztatotti létszám a felére esik. A szénbányák vállalat sport-, kulturális és egyéb finanszírozási tevékenysége előbb drasztikusan lecsökken, majd az évtized végére fokozatosan megszűnik. **Legfőbb törekvés** az elvándorlás mérséklése, az intézményrendszerek működésének biztosítása, a gazdasági szerkezetváltás megvalósítása. A **túlélés esélyét** növelte, hogy a majki XX-as akna és a Márkushegyi bányüzem valamint az erőmű még további tíz illetve huszonnégy évig működik.

A gazdasági szerkezetváltás során

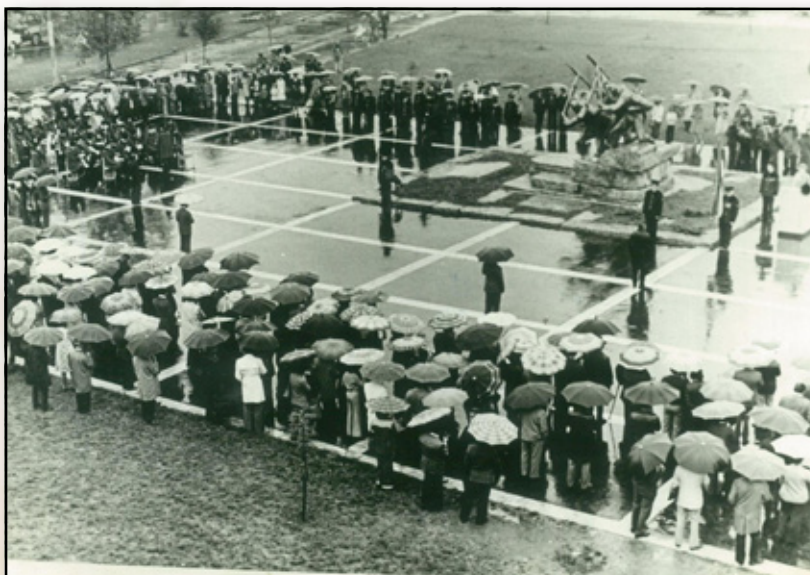
- 1991. nagyszabású távközlési infrastruktúra fejlesztés
- 1992. Komtávhőből Oroszlányi Távhőszolgáltató Kft. 1993. Városi Gazdaságfejlesztési Program
- 1994. erőmű-bánya integráció Oroszlányi Szénbányák Vállalatból Vértesi Erőmű Rt.
- 1995. Az ipari szerkezetváltás megalapozására döntés az oroszlányi Ipari Park létrehozásáról
- 1996. Oroszlány Város Térség-, és Gazdaságfejlesztési Kht. megalakulása (legfőbb feladata az Ipari Parki infrastruktúra megteremtésében való közreműködés)
- 1997. az országban az elsők között hivatalos ipari parki cím elnyerése „Oroszlányi Ipari Park”, az Oroszlányi Szénbányák Vállalat barnamezős területeinek hasznosítása

Városi legendák

1976. Szimbólum érkezik

A 70-es évek második felében járunk, amikor az olajválságot követően meghirdetett II. EOCÉN program a szén ki-termelést igyekszik újból „bebikázni”, ezért a bányászat népszerűsítéséhez a kormányzat a témához kapcsolódó alkotásokat készített. A felhalmozott alkotások közül természetesen a Megyei Tanácsra is rátestálnak jó néhányat, amelyeknek mielőbbi kihelyezése igen-igen ajánlott, sürgető feladat. A kulturális bizottság egy szemfüles tagjában ötlik fel a gondolat, hogy az újonnan átadott, meglehetősen nagynak számító oroszlányi Művelő-

dési Központ előtti tér ideális hely lehetne egy szobor számára. Így kerül, mondhatni kényszerűségből a Vasas Károly szobrászművész – mára a város egyik jelképévé vált – Bányászok című modern és dinamikus alkotása a város központjába, amely kezdettől fogva borzolja a kedélyeket

a városban. A bányász közösség ugyanis kifogásolta mind a bányászok testtartását, mind a kezükben lévő szerszámokat, de még a szobor talpazatának anyagában, a gerecsei vörös mészkőben is találtak kivételalót. Sokan mégis a szobrok aprócska fejméretét sérelmezték leginkább. Mostanra a lakosság a szobrot elfogadta, s vélhetően, ha hirtelen kámforrá válna mindenkinek hiányozna.

MUNKÁSVÁROS

III. A VÁROS ÚJJÁSZÜLETÉSE 2000–2010

A nehézipari szakmakultúrának megfelelő cégek betelepítése az Ipari Parkba.

- 2000–2004. Elkezd benépesülni az Ipari Park, elsősorban **autóipari vállalatokkal**: Weslin Kft, Bebusch Hungária Kft, Glastronic Kft., GMD Hungary Kft, Zenon Kft.

- 2002. Oroszlányi Távhőszolgáltató Kft.-ből **Oroszlányi Szolgáltató Rt.** lesz, feladata a távhő és szennyvízrend-

szert üzemeltetése, az önkormányzati bérlakásrendszer, az Ipari Park és a sportlétesítmények üzemeltetése

- 2004. Oroszlányi **Szennyvíztelep** teljeskörű felújítása, amely az Ipari Park fejlesztésének előfeltétele, így lesz Közép-Kelet Európa egyik legkorszerűbb telepe, a technológia egyik legfontosabb elemét az oroszlányi (akkori) Zenon Kft. gyártja.

IV. ÚJ „ARANYKOR” 2011–napjainkig

Az Ipari Parki cégek jelentős fejlődése, a foglalkoztatottak létszáma eléri az **5.000** főt, a város bevételeinek döntő része az évről-évre növekvő **helyi iparüzési adóból** származik. A lakosság szám csökkenés egyre kisebb mértékű, sőt új betelepülők jönnek, bölcsődei, óvodai bővítés történik.

Bérlakásprogram, panelprogram, óvárosrehabilitáció, látványos sport-, kulturális-, és alapfokú oktatási intézményfejlesztések, utak-, járdák-, közterek megújítása, sport-, kulturális-, és civil szervezetek kiemelt támogatása.

2016. Az országban kilencedikként „**Tudományos és Technológiai Park**” cím elnyerése

2019. Megkezdődik a volt majki XX-as akna területén működő **bányászati múzeum** fejlesztése

ugyanakkor

- 2014. december 23. Márkushegyi bányauzemből feljön az utolsó csille szén
- 2015. december 31. a Vértesi Erőmű Zrt. Oroszlányi erőműve befejezi a termelését

Napjainkban pedig újabb szerkezetváltásnak lehetünk tanúi. Az adóbevételek Covid-járványhoz kötött csökkenése, a város bevételeinek korlátozása, a szomszéd országban kitört háború miatti bizonytalanság, és az ebből adódó energiapánik miatt összességében ismét új pályára kell állnia a városnak. Fontosabb feladatai az Ipari Park munkaerőigényének biztosítása, a cégek szorosabb bevonása a város életébe és a fiataloknak a városban tartása lehet.

2840 – Önnnek címezve – Oroszlány Város Lapjának ünnepi száma • Kiadja: Oroszlány Város Önkormányzata, 2840 Oroszlány, Rákóczi Ferenc út 78. • Szerkesztőség: 2840 Oroszlány, Bánki Donát utca 2./J • web: oroszlanyi.media.hu • e-mail: 2840@oroszlany.hu • Nyomda: Alfadat-Press Nyomdaipari Kft. – Tatabánya, www.alfadat-press.hu • Megjelenik 70 évente. Példányszám: 8000 • Fotók: Juhász Attila, Molnár Dávid, Molnár József, Nagy Csaba, Súlyomné Mátéfi Hajnalka, Szalai „Chrypes” Attila, Szécsi Ferenc, Babér Zoltán, Oroszlány Város Fotótára, oroszlany.hu, Kölcsey Ferenc Művelődési Központ és Könyvtár, Oroszlány Város Közös Önkormányzata, Oroszlány Város Polgármesteri Hivatala • Az ünnepi szám készítésben részt vett: Deés Szilvia, Feczkó Rita, Fehérdi Zsuzsanna, File Beáta, Hartmann István, Kis Imréné, Kozmáné Gombkötő Hajnalka, Körtvélyfáy Zoltán, Lazók Zoltán, Nagy Csaba, Rajnai Gábor, Dr. Sunyovszki Károly, Székely Antal, Takács Károly, Tassi József, Varga Réka Antónia.

SPORTÉLET VÁROSI RANGON

2026-ban ünnepli 100. „születésnapját” a szervezett sportélet Oroszlányban, ennek megfelelően Oroszlány Város-sá válásának napján már közel 30 éves múlttal rendelkezett.

Az oroszlányi sport ugrásszerű fejlődését, és a legjelentősebb sikereit azonban természetesen a várossá válás után érte el.

Ahogy a létező szocializmusban mindenhol, így Magyarországon és Oroszlányban is relatíve vagy ténylegesen nagy, számos szakosztályt felsorakoztató sportegyesületben folyt az egyre élénkebb sportélet, hivatalosan persze

Szénbányák Vállalat finanszírozásában, építészeti üzemének kivitelezésében. A szervezett keretek között működő sportéleten túl az iskolai- és a tömegsport is hatalmas, mai szemmel nézve felfoghatatlan méretben és szervezethez jutással működött.

Az OBSK-n kívüli sportegyesületek közül a legjelentősebb, a többszáz majd közel ezer fős taglétszámmal rendelkező Oroszlányi Horgász Egyesület volt. Az OBSK-n kívüli legsikeresebb egyesületek, szakosztályok az új városi uszodában a '80-as évek második felében működő országos hírű könnyűbú-

ban előbb bronz majd ezüstérmét szerzett, a labdarúgók pedig osztályozót vívtak a legfelsőbb osztályba kerülésért.

Az évtizedek során egyéniben a város messze legsikeresebb sportágá-

szigorúan csak amatőr keretek között. A sportegyesületeket mindenhol egy-egy, a térségben lévő nagyvállalat vette a nevére.

Esetünkben 1957-től az Oroszlányi Szénbányák vállalat finanszírozta az 1946–1996 között működő Oroszlányi Bányász Sportkört (OBSK), mely a csúcson, a '80-as években 15(!) működő szakosztállyal, és több mint 800 igazolt sportolóval rendelkezett. Legsikeresebb szakosztályai a labdarúgó, a kosárlabda, a súlyemelő és az ökölvívó voltak, de szép sikereket értek el az atléták, a tekécek, a cselgáncsozók is.

A sportélet fejlődéséhez, kiteljesedéséhez szükség volt sportlétesítményekre is. Az iskolai tornatermek mellett előbb a strandfürdő, a labdarúgó- és atlétikai stadion, majd ehhez kapcsolódva több ütemben a sporttelep (súlyemelő terem, tekepálya, uszoda, étterem, sport szálló), a városi sportcsarnok, végül a városi uszoda épült meg, sok esetben a

várok, és a városi tapon tevékenykedő kajakosok voltak.

Az OBSK mint egyesület csapatsportágban a legnagyobb sikereit a '80-as évek második felében érte el, a kosárlabda szakosztály a legfelsőbb osztály-

ban, súlyemelésben EB arany-, ezüst- és bronzérmeket, három felnőtt világbajnoki címet és egy olimpiai bronzérmét ünnepelhettek, ökölvívásban több egyéni országos bajnoki éremnek és bajnoki címnek is örülhettek.

Felső sor: Acsády Mihály technikai vezető, Orbán Zoltán, Herczog Attila, Herceg Ervin, Mézner László szakosztályvezető, Sűrű András, Sipos János, Szűcs Zsolt, Köles László intéző. Középső sor: Mázi Tamás, Filep Károly, Várkövi Ákos, Kardics István szakosztályelnök, Varró Jenő OBSK elnöke, Máté Aladár edző, Balogh József, Tóth István csapatkapitány, Kosztelnik Miklós. Alsó sor: Czinder József gyűrő, Inczédi Lajos, Trampler Csaba, Selymes György, Gárdonyi Mihály, Antal Márton, Rév Gyula, Balogh Károly, Czakler Jenő gyűrő.

A rendszerváltással párhuzamosan zajló ipari szerkezetátalakítás, a nehézipar válsága kihúzta az egyesület lába alól is a szőnyeg, a '90-es évek már a túlélés jegyében teltek. Az OBSK megszűnése után a szakosztályok egy része megszűnt létezni, más részük új szervezeti keretek között éledt újjá, vagy éppen új sportágként a triatlon, később a kajak-póló honosodott meg, és vált nagyon sikeressé.

A 2000-es évek elején súlyemelésben (utánpótlás EB aranyak, junior világbajnoki bronz és arany, felnőtt EB arany, olimpiai 5. hely!) és karatében értek el a város sportolói nemzetközi sikereket, majd a 2010-es években a kosárlabda vett új lendületet. Előbb az utánpótlás újjászervezése kezdődött meg, majd 2014-től 25 év harmadosztályú lét után előbb másodosztályú, 2019-től pedig 30 év után újra a legfelsőbb osztályban szereplő kosárlabda csapatnak szurkolhat hétről hétre az oroszlányi publikum. A zászlóshajó kosárlabda mellett a 70. évfordulón a város felnőtt szinten labdarúgó és teke csapatokkal rendelkezik, de utánpótlás nevelésben a kosarasok mellett szép eredményeket érnek el a cselgáncsozók, kajakosok, karatésok, súlyemelők, ökölvívők is.

Az elmúlt 70 évben a teljeség igénye nélkül számos további, sportág is sikeresen működött szervezett keretek között hosszabb-rövidebb ideig, vagy éppen jelenleg is, úgymint kézilabda, röp-

labda, atlétika, tenisz, sakk, lovassport, autósport, görhoki, aikido, természetjárás, rádióamatőr sport, sportlövészet, tollaslabda, galambászat, kerékpározás stb.

Bár az igazolt sportolók létszáma sajnos már nem közelíti meg a '70-es, '80-as éveket, sportlétesítmények terén a város az elmúlt években lett a „leggazdagabb”.

Több évtizedes vágy teljesült be az új kosárlabda csarnok, a küzdősport terem és az ökölvívó terem megépülésével.

A várossá válást követően épült sportlétesítmények bővítésével, felújításával (uszoda, tekecsarnok, súlyemelőterem, labdarúgó pályák, régi sportszarnok), és a Fekete István Sportcentrum kialakításával a 70 éves város tradicionális sportágaiban sosem látott létesítményfeltételek mellett működhetnek a sportszervezetek.

Jelen kis emlékező, összegző írás keretei Oroszlány várossá nyilvánítását követő rendkívül színes és gazdag sportéletével kapcsolatban csak a felszín karcolgatására adnak lehetőséget, de az érdeklődők átfogó és alapos ismereteket kaphatnak dr. Magyar György 2016-ban megjelent, Oroszlány szervezett sportjának története és adattára című, az oroszlányi szervezett sportélet 90. évfordulójának alkalmából megjelent könyvéből.

Február 2. péntek **Retró farsangi jelmezbál.** Társzervező: az Oroszlányi Rákóczi Szövetség és az OBK. A bál batyus, két zenekar szolgáltat élőzenét: Le csó zenekar és a Schemlinger Musikanten; Belépő: 2000 Ft; Welcome drink és tombolahúzás. A legjobb három jelmezt díjazzuk.

Február 9. péntek **Könyves farsang – Zumba show** Bársony Bi-ankával és csapatával. Jelmezes verseny, Bál szépe választás, szelfifal, fufangos játékok három felvonásban. Fergeteges farsangi party sok zenével. Belépő 500 Ft

Február 9. péntek **Bulizóna – Stepa Erika és Csintalan Márk** akusztikus estje. Belépő: 1000 Ft

Február 22. csütörtök **Mi vagyunk Oroszlány 70 Csevegi velem** sorozat. Vendég: Arva-File Balázs

Február 22. csütörtök **Mi vagyunk Oroszlány 70 – Závory Zoltán** emlékkiállítás

Február 23. péntek **Jeles napok – Hónapról hónapra: Micimackó napja.** Amit eddig biztosan nem tudtál – játékos feladatok Micimackóról.

Március 4. hétfő **Így írnak ők** – Fekete Ferencné Próbatételek: Szavakba szőtt asszonyorsók című könyvének bemutatója. Közreműködik: Hodossy Ildikó

Március 15. péntek **Nemzeti ünnep – koszorúzás;** A József Attila Általános Iskola **ünnepi műsora**

KÖLCSEY FERENC
MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
ÉS KÖNYVTÁR OROSZLÁNY

A KÖLCSEY FERENC MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR programjai 2024. július 1-ig

Március 20. szerda **70 éves a város ünnepi koncert.** Fellép: Herczku Ági és a Banda

Március 21. csütörtök **Závory Zoltán emlékszoba átadó.** Állandó kiállítás Závory Zoltán festőművész hagyatékából

Március 22. péntek **Mi vagyunk Oroszlány 70 – A Silhouette Balett gálája.** Jelenlegi és korábbi sikeres növendékek fellépésével

Március 25. hétfő **Így írnak ők/Mi vagyunk Oroszlány 70.** Vendég: Hidasi Judit

Március 28. csütörtök **Nyuszibuli**

Április 11. csütörtök **A Magyar Költészet Napja.** Közös versmondás; Vers- és prózamondó verseny; „A Város Oroszlány” pályázat eredményhirdetése

Április 12. péntek **50 éves a KFMKK** – kiállításmegnyitó

Április 12–19. XXVI. **Civileké a Ház** – Mintegy 40 civil és sport-szervezet bevonásával. Mozdulj Oroszlány!, Családi nap, Civil szakmai nap, Egészség nap; Népzenei gála, Helytörténeti vetélkedő

Május 1. szerda **„Tárgyaink tükrében”** – kiállítás megnyitó

Május 1. szerda **Mi vagyunk Oroszlány 70 – Retró majális.** Nostalgia felvonulás a Rákóczi úton; gyermekprogramok, Koncertek a retró jegyében, Vízivarázs

Május 11. szombat **Mi vagyunk Oroszlány 70 – koncert.** Fellép: az Oroszlányi Bányász Koncert Fesztivál Fúvószenekar koncertje.

Május 26. vasárnap **Retró gyermeknap**

Május 27. hétfő **Kiállítás megnyitó** – Hébé AMI

Május 27. hétfő **Így írnak ők/Mi vagyunk Oroszlány 70.** Téma: Domanovszky Táncoló lányok kompozíciója

Június 15. szombat **Zenés nyár/Mi vagyunk Oroszlány 70** – Zumba party

Június 22. szombat **Napfény karnevál**

